

Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ ΤΗΣ ΑΓΓΛΟΚΡΑΤΙΑΣ (1878-1960)

Η Οθωμανική Τυραννία στην μεγαλόνησο Κύπρο, η οποία άρχισε το έτος 1571 μ.Χ. ετερματίσθη το 1878. Τότε νέα κατάσταση πραγμάτων δημιουργήθηκε στην Κύπρο, όταν στις 12 Ιουλίου του 1878 η νήσος ευρέθη υπό βρετανική κυριαρχία. Η είδηση της μεταβάσεως της πολιτικής διοικήσεως σε χριστιανική και πολιτισμένη δύναμη έγινε αρχικά δεκτή με μεγάλη χαρά, αλλά ταχέως οι ελπίδες των Κυπρίων για απελευθέρωση διεψεύσθησαν, αφού σε πολλές περιπτώσεις οι Άγγλοι υπήρξαν βαρβαρότεροι των Οθωμανών απέναντι στον πονεμένο κυπριακό λαό.

Από την πρώτη στιγμή οι Άγγλοι έδειξαν το αληθινό τους πρόσωπο και τις ύπουλες διαθέσεις τους. Άρχισαν αυθαίρετα να αναμειγνύονται στις εσωτερικές υποθέσεις της Εκκλησίας της Κύπρου. Και εάν η Εκκλησία της Κύπρου επέτυχε να περιορίσει σε κάποιο βαθμό την ανάμιξη αυτή, αυτό οφείλεται κυρίως στον αοίδιμο Αρχιεπίσκοπο Κύπρου Σωφρόνιο Γ', ο οποίος διοίκησε με σύνεση και αυταπάρνηση την Εκκλησία της Κύπρου επί 35 συναπτά έτη (1865-1900). Ο ίδιος ο Σωφρόνιος Γ' μάλιστα επικεφαλής πρεσβείας Κυπρίων μετέβη το 1889 στο Λονδίνο προκειμένου να ζητήσει και ν' απαιτήσει στο ύψιστο δυνατό επίπεδο από την Αγγλική Κυβέρνηση την άμεση βελτίωση πολιτικών, εκκλησιαστικών και οικονομικών πραγμάτων στην Κύπρο.

Ύστερα από το θάνατο του Σωφρονίου, ο αρχιεπισκοπικός θρόνος της Κύπρου έμεινε για δέκα περίπου έτη κενός, λόγω των εσωτερικών εκκλησιαστικών διαφορών και προστριβών, αλλά και εξαιτίας των βιαίων και αυθαιρέτων επεμβάσεων των Άγγλων στην διαδικασία της αρχιεπισκοπικής εκλογής. Τελικώς το έτος 1909 εξελέγη Αρχιεπίσκοπος Κύπρου ο Μητροπολίτης Κιτίου (1893-1909) Κύριλλος ο Β', ο οποίος εργάστηκε δραστήρια για την ανόρθωση της Εκκλησίας, την ίδρυση ναών και σχολείων, αλλά και την εθνική αποκατάσταση της νήσου. Επί δε των ημερών του Κυρίλλου Β' συνετάχθη ο πρώτος Καταστατικός Χάρτης της Εκκλησίας της Κύπρου.

Τον Αρχιεπίσκοπο Κύπρου Κύριλλο Β' διεδέχθη ο από Κυρηνείας Κύριλλος ο Γ'(1895-1916), ο οποίος επέδειξε και αυτός ιδιαίτερο ενδιαφέρον για την παιδεία και το εθνικό ζήτημα της Κύπρου. Επί των ημερών του συνετάχθη και εψηφίσθη ο νέος Καταστατικός Χάρτης της εν Κύπρω Εκκλησίας, που όμως δεν εφηρμόσθη ποτέ εξαιτίας των βρετανικών πολιτικών παρεμβάσεων και πιέσεων.

Η Αγγλική Κυβέρνηση τον Νοέμβριο του 1914 προσάρτησε την Κύπρο και τον Μάρτιο του 1925 εκήρυξε την νήσο ως αποικία. Ο Ελληνικός πληθυσμός της Κύπρου (400 χιλιάδες επί συνόλου 495 χιλιάδων) απάντησε στις ενέργειες αυτές με την τόνωση του αγώνος για απελευθέρωση της μαρτυρικής μεγαλονήσου. Τον Οκτώβριο του 1931, με το σύνθημα «Απελευθέρωση» εξερράγη λαϊκή επανάσταση, αλλά οι Αγγλικές κατοχικές δυνάμεις της νήσου κατέστειλαν με βίαιο και ωμό τρόπο το απελευθερωτικό κίνημα και συνέλαβαν τους Μητροπολίτες Κιτίου Νικόδημο και Κυρηνείας Μακάριο, τους οποίους αφού εχαρακτήρισαν ως πρωταίτιους της επαναστάσεως, τους εξόρισαν. Στη συνέχεια καταργήθηκαν από την Αγγλική διοίκηση όλες οι ελευθερίες ακόμη και η κρούση των κωδώνων των Εκκλησιών.

Το έτος 1933 απέθανε ο Αρχιεπίσκοπος Κύριλλος ο Γ΄ και ακολούθησε πολυετής χηρεία του αρχιεπισκοπικού θρόνου της Κύπρου για τους εξής δύο λόγους: 1) Από τον Οκτώβριο του 1931 η Εκκλησία της Κύπρου δεν είχε Σύνοδο εξαιτίας της συλλήψεως και απελάσεως των δύο προαναφερθέντων Μητροπολιτών και του μετέπειτα θανάτου του Αρχιεπισκόπου Κυρίλλου, και 2) κατά τον Νοέμβριο του 1937 η κυβέρνηση των Άγγλων στην Κύπρο θέσπισε τρεις αντικανονικούς και αντικαταστατικούς νόμους περί εκλογής Αρχιεπισκόπου, βάσει των οποίων ήταν αδύνατη η ελεύθερη και κανονική εκλογή νέου Αρχιεπισκόπου.

Όταν ακυρώθηκαν από την Αγγλική κυβέρνηση και οι τρεις αντικανονικοί εκκλησιαστικοί νόμοι, διενεργήθηκε αρχιεπισκοπική εκλογή από κανονική εκκλησιαστική Σύνοδο, η οποία απαρτίστηκε με την συμμετοχή και του Μητροπολίτου Δέρκων Ιωακείμ (Μητροπολίτης του Οικουμενικού Πατριαρχείου). Έτσι, Αρχιεπίσκοπος εξελέγη το 1947 ο από το 1933 Τοποτηρητής του αρχιεπισκοπικού θρόνου Μητροπολίτης Πάφου Λεόντιος, ο οποίος ως Αρχιεπίσκοπος έζησε μόνον 37 ημέρες. Μάλιστα, επειδή κατά τα προηγούμενα έτη ως Τοποτηρητής ανέπτυξε έντονη εθνική δράση, ετέθη από την Αγγλική Κυβέρνηση σε κατ' οίκον περιορισμό δύο φορές.

Μετά τον θάνατο του Λεοντίου, νέος Αρχιεπίσκοπος ανεδείχθη ο από Κυρηναίας Μακάριος ο Γ΄ (1947-1950), ο οποίος εξελέγη από κανονική εκκλησιαστική Σύνοδο που σχηματίστηκε με την μετάκληση δύο άλλων Αρχιερέων από το Οικουμενικό Πατριαρχείο, ήτοι των Μητροπολιτών Περγάμου Αδαμαντίου και Σάρδεων Μαξίμου. Μετά την εκλογή και ενθρόνιση του νέου Αρχιεπισκόπου, επληρώθηκαν και οι τρεις μητροπολιτικοί θρόνοι της Κύπρου, οι οποίοι ευρίσκοντο από ετών σε χηρεία.

Κατά τα έτη της αρχιεπισκοπείας Μακαρίου του Β΄ και συγκεκριμένα, στις 15 Ιανουαρίου του 1950, διεξήχθη στην Κύπρο δημοψήφισμα, το οποίο οργανώθηκε από την εθναρχούσα Εκκλησία της Κύπρου. Το σύνολο του ελληνικού Κυπριακού λαού ετάχθη υπέρ της ενώσεως της Κύπρου με την Μητέρα Ελλάδα. Μία επίσημη επιτροπή υπό την ηγεσία του Μητροπολίτου Κυρηναίας Κυπριανού μετέβη στο εξωτερικό για να παραδώσει τους τόμους του ενωτικού δημοψηφίσματος στη Βουλή των Ελλήνων, στην Βρετανική κυβέρνηση και στον Γενικό Γραμματέα του Ο.Η.Ε.

Πριν προφθάσει η επιτροπή να τελειώσει την αποστολή της, απέθανε ο Μακάριος Β΄ και νέος Αρχιεπίσκοπος Κύπρου εξελέγη το έτος 1950 ο Μητροπολίτης Κιτίου (1948-1950) Μακάριος ο Γ΄ (1950-1977), ο οποίος πέραν πάσης αμφιβολίας ανεδείχθη ο κραταιός Εθνάρχης του Κυπριακού Ελληνισμού.

Ο Αρχιεπίσκοπος Μακάριος Γ΄ ανέπτυξε πολύ μεγάλη εκκλησιαστική και εθνική δράση, αφού χρησιμοποίησε αποτελεσματικά τα πολλά του χαρίσματα, την ευρεία και πολύπλευρη μόρφωσή του, την οξεία αντίληψη και την σταθερή αποφασιστικότητά του.

Από την πρώτη στιγμή που ανήλθε στον αρχιεπισκοπικό θρόνο ο Μακάριος Γ΄ έδωσε ιδιαίτερη προσοχή στην πνευματική ανύψωση και οικονομική βελτίωση του ιερού κλήρου. Υπεστήριξε και αναβάθμισε την μέχρι τότε λειτουργούσα ιερατική σχολή. Σύστησε το γραφείο θρησκευτικής διαφωτίσεως, επέδειξε μεγάλη μέριμνα για όλα τα φιλανθρωπικά ιδρύματα, αξιοποίησε με επιτυχία την κτηματική περιουσία της Ιεράς Αρχιεπισκοπής, προστάτεψε την παιδεία, φρόντισε για την οικονομική ενίσχυση των σχολών της Μέσης Εκπαιδύσεως και κατέβαλε κάθε προσπάθεια προκειμένου αυτές να διατηρήσουν την

αυτοτέλειά τους και ν' αποφύγουν οπωσδήποτε την υπαγωγή τους στην βρετανική κυβέρνηση.

Παράλληλα ο Αρχιεπίσκοπος Μακάριος Γ' εργάστηκε δραστήρια για να επιτύχει την απελευθέρωση της μαρτυρικής μεγαλονήσου. Προς τον σκοπό τούτο ίδρυσε την Παγκύπρια Εθνική Οργάνωση Νεολαίας, οργάνωσε πολλές συγκεντρώσεις και μαζικές διαδηλώσεις, απευθύνθηκε κατ' επανάληψη στην κρατούσα δύναμη και στη συνέχεια εστράφη προς κάθε κατεύθυνση επιδιώκοντας την λύση του εθνικού θέματος της Κύπρου με ειρηνικά μέσα. Για την διαφώτιση της παγκοσμίου κοινής γνώμης περί των δικαίων του κυπριακού λαού και για την προβολή τους σε διεθνές επίπεδο επισκέφθη πλείστες όσες χώρες, καθώς και την έδρα του Ο.Η.Ε.

Τον Απρίλιο του 1955, αφού κατέστη απολύτως κατανοητό από τους Κυπρίους, ότι με την διπλωματία ήταν αδύνατο να επιτευχθεί η πολυπόθητη ελευθερία και η περιπόθητη εθνική ανεξαρτησία τους, εξερράγη στην Κύπρο νέα επανάσταση, πιο συστηματική από εκείνη του Οκτωβρίου του έτους 1931, υπό την κραταιά πολιτική ηγεσία του Αρχιεπισκόπου - Εθνάρχου Μακαρίου Γ' και την στρατιωτική καθοδήγηση του τότε Αντισυνταγματάρχη και κατόπιν Αντιστρατήγου Γεωργίου Γρίβα - Διγενή (1898-1974).

Κατά την διάρκεια της εθνικοαπελευθερωτικής επανάστασεως, την 9η Μαρτίου του 1956, οι Άγγλοι τύραννοι εξόρισαν στις νήσους Σεϋχέλλες του Ινδικού Ωκεανού τον Αρχιεπίσκοπο Μακάριο, τον Μητροπολίτη Κυρηναίας Κυπριανό, τον προϊστάμενο του Ιερού Ναού Φανερωμένης Λευκωσίας και τον γραμματέα της Μητροπόλεως Κυρηναίας.

Επακολούθησαν κατ' οίκον περιορισμοί Αρχιερέων, παντός βαθμού άλλων κληρικών και απλών πολιτών ολοκλήρων πόλεων και χωριών. Άρχισαν εγκλεισμοί σε στρατόπεδα συγκεντρώσεως χιλιάδων Κυπρίων, επεβλήθη απαγόρευση της κυκλοφορίας των νεαρών προσώπων κατά την νύχτα. Οι Άγγλοι υπέβαλαν σε φρικτά και απερίγραπτα σωματικά και ψυχολογικά βασανιστήρια πολλούς Έλληνες Κυπρίους με μόνη την υποψία ή φημολογία ότι ήταν μέλη της Ε.Ο.Κ.Α. (Εθνική Οργάνωση Κυπρίων Αγωνιστών), ενώ σε πλείστες περιπτώσεις προέβησαν σε απαγχονισμούς, εκτελέσεις και φόνους πολλών αγωνιστών και μη Κυπρίων. Αυτοί ήταν οι δήθεν πολιτισμένοι Άγγλοι βάρβαροι κατακτητές της Κύπρου. Υπήρξαν χειρότεροι και από τους Οθωμανούς, αφού έφθασαν σε σημείο να απαγχονίσουν ακόμη και δεκαπεντάχρονα-δεκαεξάχρονα παιδιά. Εξάλλου, δεν πρέπει να λησμονούμε ότι οι δήθεν ευγενείς, λόρδοι κατ' όνομα, Άγγλοι δεν συγχώρεσαν ποτέ τους Κυπρίους επειδή ηθέλησαν ν' αποκτήσουν την ελευθερία και εθνική ανεξαρτησία τους. Μέχρι και σήμερα, ευκαίρως - ακαίρως, όπως στην περίπτωση του σχεδίου Ανάν, προσπαθούν να επιβάλλουν μία δήθεν «λύση» στο κυπριακό πρόβλημα, η οποία δεν θα είναι λειτουργική και βιώσιμη προκειμένου να παρεμβαίνουν κατά την προσφιλή τακτική τους, που στηρίζεται στην αρχή «*διαίρει και βασίλευε*». Εκείνο που ενδιαφέρει τους Άγγλους είναι η διατήρηση των Βρετανικών βάσεων τους στην Κύπρο και όχι η επίλυση του κυπριακού ζητήματος.

Τίποτε, όμως, από όλα αυτά που επέβαλαν τυραννικά οι Άγγλοι στους Κυπρίους αγωνιστές δεν κατέστη ισχυρό να δαμάσει την αγωνιστική, ηρωική και θυσιαστική ορμή και διάθεση των αδελφών μας Κυπρίων.

Στις 28 Μαρτίου του 1957 οι εξόριστοι Κύπριοι κληρικοί αφέθηκαν ελεύθεροι να εγκαταλείψουν τις Σεϋχέλλες, αλλά δεν επιτράπη σ' αυτούς και κυρίως στον Αρχιεπίσκοπο Μακάριο να επιστρέψουν στην Κύπρο. Μετέβησαν τότε στην Αθήνα απ' όπου με την

ελληνική πολιτική ηγεσία και την Εκκλησία της Ελλάδος συνέχισαν με πρωτεργάτη τον Εθνάρχη Αρχιεπίσκοπο Μακάριο τις προσπάθειες τους για την εθνική απελευθέρωση της μεγαλονήσου.

Από την Αθήνα ο Αρχιεπίσκοπος Μακάριος Γ΄ επέστρεψε στην Κύπρο τον Μάρτιο του 1959, ύστερα από την υπογραφή των καταστροφικών Συμφωνιών Ζυρίχης - Λονδίνου, αφού με εκείνες τις δύο Συμφωνίες εισήλθε και πάλι στο προσκήνιο η Τουρκία ως εγγυήτρια δύναμη με δικαίωμα αμέσου ενόπλου επεμβάσεως στην Κύπρο.

Τελικώς, το έτος 1960 κατελύθη το αποικιακό καθεστώς των Άγγλων στην Κύπρο και τον Αύγουστο του 1960 ανεκηρύχθη επισήμως το ελεύθερο και ανεξάρτητο κράτος της Κυπριακής Δημοκρατίας με πρώτο Πρόεδρο αυτού, τον Εθνάρχη Αρχιεπίσκοπο Μακάριο Γ΄. Δυστυχώς το 1974 γευθήκαμε την στρατιωτική εισβολή και κατοχή της Τουρκίας στην Κύπρο και σήμερα ο Κυπριακός λαός καλείται να πληρώσει και τα έξοδα της τουρκικής εισβολής - κατοχής. Η εθναρχούσα μέχρι και σήμερα Εκκλησία της Κύπρου αγωνίζεται σθεναρά για τα δίκαια του κυπριακού λαού μέχρι και την τελική δικαίωσή του. Γένοιτο.